

STRANDKASSER

- opsamling af frivilligt indsamlet marint affald

”

SUCCESSEN FORTSÆTTER!

199 strandkasser
har i 2023 indsamlet
over 250 tons
marint affald

Alene kan vi noget
Sammen kan vi alt!

VIDEN OM AFFALD
i havet

FRA 0 TIL 253 TONS PÅ 10 MÅNEDER!

Strandkasserne er for alvor flyttet ind på de danske vestvendte kyster, hvor de står klar til at modtage al det marine affald, som frivilligt opsamles og som strandgæsterne har brug for at komme af med, inden de forlader kysten.

Siden 2017 har Strandkassernes succes været stadigt stigende og topper i år med at indsamle knapt 70% af alt det marine affald, som kommunerne bortskaffer fra deres kystarealer. Dette er ikke set nogle andre steder i Nordeuropa og dermed noget af en bedrift, men ligeledes en inspiration for mange andre.

På baggrund af tal fra de 9 kystkommuner, som drifter Strandkasserne, er der optalt 253 tons affald fra kasserne i løbet af 2023. Det er godt 30 tons mere end i 2022. Og det er ganske imponerende, hvordan denne miljømæssige samskabelse dermed stadig inspirerer både lokale borgere og særligt besøgende turister til at bidrage.

Mange positive tilbagemeldinger strømmer ind til konceptets aktører og samlet set er der en faktor, der har særlig stor indflydelse på de stadigt stigende mængder af indsamlet affald. Og det er noget så lavpraktisk som tilstedeværelsen og synligheden af Strandkasserne derude i sandet. Strandgæsterne vil nemlig rigtig gerne bidrage og særligt når det er nemt at bortskaffe sagerne uden at skulle bære det ret langt. Senere i denne rapport bringer vi en artikel om en virksomhed i Hvide Sande for hvem kasserne har en kæmpe betydning for deres virke - netop på grund af tilgængeligheden.

Men selvom Strandkassernes placering på kysterne har en afgørende betydning, så er det stadig vigtigt at signalere, hvad de skal bruges til. Og her kommer skiltet på siden af kasserne ind i billedet. Oprindeligt var skiltene fremstillet i hård plast, men i år har en særlig donation gjort det muligt at udskifte alle skilte til en vejrligsresistent udgave i metal. Skiltene er nu også helt

ens på tværs af kommunegrænserne, hvilket maksimerer genkendeligheden langs vestkystens lange strækninger.

Alt i alt så har det i sandhed igen været en fantastisk sæson på vores kyster og taknemmeligheden vil ingen ende tage. På vegne af alle partnere i konceptet skal der lyde et KÆMPE tak til alle jer som igen eller for første gang har været med til at gøre den helt store forskel ude i vandkanten. Tak for støtten til vores trofaste sponsorer. Tak for godt samarbejde med Kystdirektoratet og ikke mindst tak for inspirationen og den positive interesse fra Nordic Coastal Cleanup Group og Nordisk Ministerråd.

Alene kan vi noget – men sammen kan vi alt ☺

Anette Juul,
Direktør Hold Danmark Rent

STRANDKASSERNE PÅ DE DANSKE KYSTER

Affaldet i havet omkring Danmark kommer typisk langvejs fra og har ligget i havet i lang tid, hvor det har rejst med havstrømmene. Derfor er der også markant mere affald på de kyster, som ligger ud til åbent hav og det er netop der, du finder Strandkasserne.

Ved udgangen af 2023 er der 199 Strandkasser på den danske kystlinje fra Børsmose Strand i Varde Kommune til Skagen i Frederikshavn Kommune. Dertil kommer 11 Strandkasser på Storebæltskysten i Slagelse Kommune.

Her ser du et kort over hvor Strandkasserne findes på kysterne. Følg også linket til det online kort.

Klik her og se
den præcise
placering af
strandkasserne

EN TRÆKASSE, HELT ENKELT!

Når det handler om samskabelse mellem systemer og mennesker, så er kunsten at gøre elementerne og processen så enkel og intuitiv som muligt. For hvis det hele bliver for indviklet og besværligt, så viger mange tilbage og mister interessen for at deltage.

Strandkasserne på de danske kyster har siden starten i 2017 været en stor succes og det til trods for at hverken kommunerne eller Hold Danmark Rent, indtil fornylig, målrettet har forsøgt at udbrede kendskabet til konceptet. Og alligevel fyldes kasserne dagligt med tonsvis af affald!

Årsagen skal findes i det faktum, at kasserne kan være løsningen på et umiddelbart behov, der opstår spontant hos strandgæsten, der intuitivt følger en indskydelse til at samle affald op og efterfølgende bortskaffe det. Det vigtigste i den sammenhæng er, at Strandkassen er til stede indenfor synsfeltet.

På den måde kan en simpel trækasse mobilisere hundrede tusinder af danskere, - og ikke mindst turister, til at tage personligt del i en fælles indsats for en renere og mere affaldsfri kystnatur.

VIDEN OM AFFALD

i havet

2023

EN TRÆKASSE, HELT ENKELT!

Dimensioner og materialer

Strandkasserne er produceret af træ, som er imprægneret og dermed har en god holdbarhed og modstandsdygtighed i forhold til vind og vejr.

Kassens mål er: H 90 x L 120 x B 100 cm., og så har den en dobbelt bund af 2 godspaller, som gør den nemmere at løfte fri af sandet med en palleløfter, når den skal tømmes.

Skiltning

På siden af Strandkasserne er der påmonteret et skilt, der på 3 sprog kommunikerer "Strandingsaffald". Der er også billeder, som viser marint affald. Skiltene er lavet i vejrbestandigt materiale, der tager højde for vand, vind, sol og sand. På skiltene er der blandt andet også anført kommunens og Hold Danmark Rent's logo, samt en QR-kode, der leder videre til en online information, der fortæller mere om konceptet.

Drift og vedligeholdelse

Strandkasserne ejes og driftes af den enkelte kommune, som således har ansvaret for, at kasserne til alle tider er i en god stand og mest af alt er tømte for affald. De fleste af kasserne er placeret på kysterne hele året. Enkelte er dog flyttet om på den anden side af klitterne, hvor de står i læ for vinterstormene, som ellers vil tage dem med til havs. Kasserne bliver tilset på ugentlig basis, og i højsæsonen er det ikke unormalt, at en tømning finder sted flere gange om ugen. Nogle kasser tømmes med håndkraft, mens andre tømmes med traktor og palleløfter over på ladet af en vogn.

Dispensation fra Kystdirektoratet

Kystområderne i Danmark er beskyttet i medfør af naturbeskyttelseslovens bestemmelser om strandbeskyttelse og klitfredning. Formålet med beskyttelsen er at bevare de åbne kyster og de landskabelige, naturmæssige og rekreative værdier, der er knyttet til kysterne. Med denne lovgivning in mente er det nødvendigt at få en tilladelse til opstilling af strandkasserne, idet langt de fleste af dem er placeret indenfor fredningslinjen. Det er Hold Danmark Rent, der på vegne af kommunerne, koordinerer ansøgningsarbejdet og står for kontakten til Kystdirektoratet. Der er i 2023 givet en dispensation, så alle 199 kasser er lovmæssigt korrekt placeret på kysterne.

OMHU I HVIDE SANDE - ET PORTRÆT AF EN LILLE VIRKSOMHED I VANDKANTEN

3 minutters gang fra det brusende hav på kanten af Danmark i Hvide Sande bor Omhu. Omhu er en lille virksomhed med et stort hjerte for havet og det lokalområde, som de selv er en del af. Siden 2020 har de arrangeret strandrensninger for mange tusinde mennesker og dermed gjort det tydeligt for omverdenen, at deres dagsorden er vigtig, og noget som vi alle har stor glæde af at deltage i. Omhu har netop modtaget årets Turisme Bæredygtighedspris fra Destination Vesterhavet.

Ideen til etableringen af Omhu blev konfirmeret over en julefrokost lige inden Corona'en ramte os. Og det skulle vise sig som en god beslutning for både Katrine Kock Frandsen og Daniel Sano Mirecki, som begge havde mod på at lave noget nyt. Idet de begge var en del af surfermiljøet i Hvide Sande, og Katrine havde et stort netværk som arrangør af vandsportsfestivalen Waters, var det oplagt for dem at vælge havet og kysten, som bagtæppe for deres aktiviteter. Motivationen var helt konkret at formidle det med affald i havet på en positiv måde. Det kan nemlig godt blive overvældende på den kedelige måde, hvis man hele tiden fokuserer på alt det, vi ikke kan gøre noget ved og derfor var det vigtigt for Katrine og Daniel at skabe grundlaget for at inspirere strandgæsterne til at have lyst til at deltage i stedet for at bruge pisk og skræmmebilleder. Og så skulle det være nemt at gå til, for selv en lille indsats gør en forskel.

”
*Havets dyr rører
ved vores hjerter
og gør at vi i
særlig grad rækker
ud efter affaldet
på stranden*

Det startede med arrangement af affaldsindsamlingsevents på stranden, hvor målet var at deltagerne fik nogle gode naturoplevelser samtidig med, at der kom affald i sækkene, og disse events skulle vise sig at være meget populære. I dag har Omhu en fast aftale med sommerhusudlejningsvirksomheden Esmark, for hvem de arrangerer faste ugentlige indsamlingsdage for sommerhusgæsterne fra juni til oktober. Dertil

kommer et koncept for skoleelever, hvor de samler affald i 3 timer, koger krabbesuppe og underviser i hav og strandmiljø. Og endelig gennemføres der også en lang række events for virksomheder, der efterspørger en alternativ personale- eller teambuilding aktivitet.

Omhu har også et lille værksted/butik/kaffebar i Hvide Sande. Den er en naturlig del af missionen om at illustrere værdien af affaldet og dermed gøre formålet mere håndgribeligt. I Omhu-butikken kan man blandt andet købe spændende ting og sager fremstillet i havplast, og så kan man få en god kop kaffe og en snak om, hvordan vi alle kan gøre en forskel.

I forbindelse med de mange strandrensninger opsamler Omhu og deres deltagere store mængder affald på stranden. Eksempelvis samlede en skoleklasse på 20 elever sidste vinter hele 700 kg på blot en halv time! Dermed er det altafgørende at kunne læsse af i en af de 56 strandkasser, som findes på kystlinjen i Ringkøbing Skjern Kommune. Det som kan bruges hjemme i værkstedet transporteres hjem på firhjulstrækkeren, men alt det andet affald smides i kasserne. Katrine oplever også at de mange gæster i deres butik anerkender Strandkasserne, idet de gør det nemt at bortskaffe affaldet, og det i sig selv inspirerer til at samle mere op. Og folk vil gerne bidrage, for vi bliver alle tricket af den gode naturoplevelse uden affald de forkerte steder.

Det er nemlig populært at bidrage til et rent hav. Havets dyr rører ved vores hjerter og gør at vi i særlig grad rækker ud efter affaldet på stranden. Men hele problemstillingen er af global karakter og her mener Katrine, at hvis vi giver affaldet en værdi, så kan det måske rykke på en prioritering, som gør indsatsen mere konkret, - også i andre lande.

Alt i alt er budskabet, at vi alle kan og skal gøre noget. Hos Katrine og Daniel i Omhu skabes der gode naturoplevelser i fællesskab med andre og verden gøres dermed til et bedre sted at være. Når man samler affald, bliver man glad i maven og så oplever man højst sandsynligt at ens adfærd transformerer og gnisten tændes i vores grønne hjerter.

Af hjertet tak til Omhu for den kæmpe forskel de gør hver dag og den inspiration de er for alle os andre.

MÆNGDER OG TYPER AF AFFALD INDSAMLET I STRANDKASSERNE

I december 2023 findes der Strandkasser i 9 kommuner i Danmark. Tilsammen har de 199 Strandkasser i funktion. De fleste af dem står på kysterne hele året. Kommunerne har estimeret at der i alt er fjernet knapt 430 tons marint affald fra deres kystarealer, hvoraf godt 253 tons er kommet ind via Strandkasserne.

Kommune	Antal kasser	Marint affald fjernet i alt fra kysterne (tons)*	Indsamlet i Strandkasser (tons)	Procent indsamlet i strandkasser (tons)
Varde	5	83	7,5	9%
Ringkøbing Skjern	56	150,6	113	75%
Holstebro	14	13,2	12,5	95%
Frederikshavn	23	23,9	14,3	60%
Hjørring	18	Ej opgjort	7,6	
Slagelse	11	Ej opgjort	Ej opgjort	
Lemvig	34	62,6	62,6	100%
Thisted	21	34,5	19,5	57%
Jammerbugt	17	58,1	16	28%
Ialt	199 stk.	426 tons	253 tons	

* Antal tons marint affald der i alt er fjernet fra kysterne i perioden januar til november 2023

I år har kasserne fjernet **69%**** af det marine affald.

Dette tal var sidste år 63%, så der er tale om en stigning på **6%**, hvilket er meget tilfredsstillende.

Klik her og se placering af strandkasserne

**Denne procent er beregnet uden tallene fra Varde, Hjørring og Slagelse. Varde anvender Strandkasserne på en anden måde end de øvrige kommuner og Hjørring og Slagelse har ikke været i stand til at beregne den samlede mængde affald indsamlet på deres kyster.

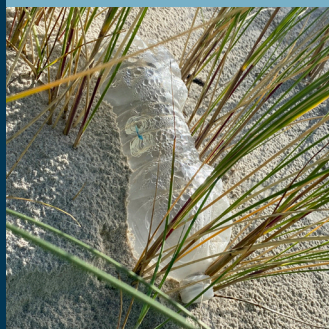
ØVRIGT AFFALD

Udgør antalmæssigt **15%** og vægtmæssigt **31%** af det samlede indhold i kassen.

Husholdningsaffald, hundeposer, byggeaffald, tekstil, gummi div., paraffin, flamingo og hygiejneartikler.

PLASTFLASKER

Udgør antalmæssigt **4%** og vægtmæssigt **3%** af det samlede indhold i kassen.

Sodavands- og kildevandsflasker typisk langvejs fra.

AFFALDSTYPER

Hovedparten af det affald, som Strandkasserne indsamler er marint affald, - altså affald, som er skyllet ind med havet. Denne type affald er kendetegnet ved at være relativt beskidt og ødelagt, og dermed en udfordring at udsortere i materialetyper.

I efteråret 2022 er der blevet gennemført 6 stikprøveoptælling af tilfældige strandkasser langs den jyske vestkyst. Her ses fordelingen af affaldet i en gennemsnitlig fyldt strandkasse – opgjort i henholdsvis stk. og kilo.

DÅSER

Udgør antalmæssigt **2%** og vægtmæssigt **2%** af det samlede indhold i kassen.

Øl- og sodavandsdåser – både danske og udenlandske.

FISKENET MED MERE

Udgør antalmæssigt **1%** og vægtmæssigt **2%** af det samlede indhold i kassen.

Sammenfiltret net, dunke, spande mm.

TRÆ

Udgør antalmæssigt **1%** og vægtmæssigt **17%** af det samlede indhold i kassen.

Rester af paller og andet resttræ.

METAL

Udgør antalmæssigt **1%** og vægtmæssigt **1%** af det samlede indhold i kassen.

Spraydåser, metalkapsler mm.

PAPIR/PAP

Udgør antalmæssigt **1%** og vægtmæssigt **1%** af det samlede indhold i kassen.

Isapapir, servietter, blade – alt sammen danske.

GLAS

Udgør antalmæssigt **1%** og vægtmæssigt **4%** af det samlede indhold i kassen.

Alkoholflasker, lysstofrør, syltetøjsglas – typisk udenlandske.

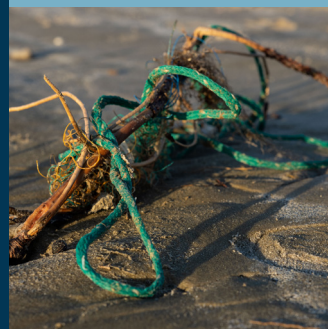
PLAST

Udgør antalmæssigt **53%** og vægtmæssigt **23%** af det samlede indhold i kassen.

Mademballager, plastposer, skod, kapsler, låg og en meget stor mængde uidentificerbar blød plast.

REB & TOVVÆRK

Udgør antalmæssigt **21%** og vægtmæssigt **16%** af det samlede indhold i kassen.

Små stykker tovværk i stærke farver findes i tusindvis langs kysterne.

SKILTET, DER SIGER ALT!

Der er ingen strandgæster, der er i tvivl om hvad en Strandkasse skal bruges til. Den er helt og holdent selvforklarende med sit skilt på 3 sprog, illustrerende billeder og en tydelig QR kode, der leder ind til en online side med en uddybende forklaring om konceptet.

Men et skilt er ikke blot et skilt. Et skilt på stranden skal kunne holde til vejr og vindforholdene, som en stor del af året er en udfordring. Stærk sol, havgus og sandfygning kræver en overflade, som er ekstra holdbar.

Oprindeligt blev skiltene produceret i hård plast, men med er tilskud i form af en donation fra SKALL Studio og Keen Footware er alle skiltene nu blevet udskiftet til en variant i metal, hvor brugsværdien forventes at blive noget længere. I den forbindelse er skiltene nu også gjort ens for alle kommunerne, således at genkendeligheden er i top.

FAKTA

MATERIALE

Skiltet er printet på en 2 mm ren eloxeret aluminium med direkte UV print.

ELOXERET ALUMINIUM

Eloxering er en overfladebehandling, der foretages på aluminium, for at give beskyttelse i vandmiljøer og gøre overfladen mere modstandsdygtig.

UV PRINT

UV hærdet print er tørt med det samme og har en ekstrem god vedhæftning således printet bliver siddende på mediet selv under hård belastning fra vind og vejr samt slitage.

EN SÆRLIG **TAK** TIL STRANDKASSERNES BIDRAGSYDERE

Strandkassekonceptet er et forbillede, når det kommer til partnerskabsprojekter på affaldsområdet. Det er uden sammenligning det mest succesfulde koncept Hold Danmark Rent nogensinde har været en del af, og det er næsten ligegyldig på hvilken måde succesen måles. Der er topscore på alle parametre, både hvad angår mængder af affald opsamlet, antal aktive frivillige involveret og kvaliteten af det understøttende partnerskab mellem kommune, sponsor og organisation.

WESTWIND

Westwind donerer sit posesalg til Strandkasserne

Igennem de sidste 4 sæsoner har butikskæden Westwind støttet Strandkasserne med indtægterne fra deres posesalg i deres knapt 30 butikker. Deres økonomiske støtte er uvurderlig og har blandt bidraget til den fælles kommunikationsindsats, der vedvarende gennemføres i konceptet.

Ligeledes støtter Westwind også frivillighedskonceptet Ren Natur, hvor frivillige foreninger kan tjene penge ved at indsamle affald blandt andet på kysterne.

Nordisk
ministerråd

Nordisk Ministerråd støtter vores arbejde langs kysterne

Siden 2017 har Hold Danmark Rent repræsenteret Danmark i det fællesnordiske projekt Nordic Coastal Cleanup (NCC), som gennem en mobilisering af frivillige har til formål at skabe en større bevidsthed om affald i vores nordiske have.

Igen i år har NCC modtaget økonomisk støtte fra Nordisk Ministerråd. Støtten skal i særlig grad bidrage til en fastholdelse samt en videreudvikling af netværket, så der kommer endnu flere lokale aktiviteter, der mobiliserer frivillig oprydning på strandene, og endelig skal vi skabe en større viden om kilder og årsager til marint affald i de nordiske have. I Danmark bidrager vi til det nordiske fællesskab med Strandkasse-konceptet. Intet andet land i Norden har dette koncept, og vi glæder os over at kunne inspirere med de fine resultater, som konceptet skaber år efter år.

SKALL studio og Keen Footware gik sammen om en donation

For at understøtte et renere strandmiljø bidrager SKALL Studio og KEEN Footware til Strandkasse konceptet, fordi de tror på at alle kan være med til at gøre en forskel. Sponsoratet til Strandkasse konceptet sker som en del af lanceringen af en særlig Uneek sandal i en Skall version. En endnu mere naturlig version af den karakteristiske hybridsandal. Samarbejdet er baseret på fælles værdier, da begge mærker er født af havet. Julie og Marie Skall voksede op tæt på Vesterhavet, mens KEEN Footware blev grundlagt med et mål om at skabe sandaler, der beskytter fødderne til søs.

HOLD DANMARK RENT

Hold Danmark Rent (HDR) er en non-profit organisation, der arbejder for at nedbringe mængderne af henkastet affald på alle typer af arealer i Danmark.

HDR er et praktisk orienteret videnscenter og en netværksorganisation, der arbejder innovativt og udviklende sammen med kommuner, frivillige og virksomheder for et renere Danmark uden affald i naturen. Med særligt fokus på muligheder for tværgående samarbejde og borgerinddragelse tilstræbes altid den bedste løsning for alle gennem en god og konstruktiv personlig relation.

HDR tror ikke på løftede pegefingre. Kun med en positiv tilgang kan vi gøre problemet med henkastet affald til vores fælles ansvar og nå langt bedre resultater.

Rapporten er udarbejdet af analyseteamet hos HDR. Find os og læs mere på vores hjemmeside.

Årsrapporten er udarbejdet af:

Hold Danmark Rent
Rødeledsvej 70
5700 Svendborg
CVR-nummer: 37297925